

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

με τον κ. *Klaus-Peter Böttger*,

Πρόεδρο της EBLIDA,

Πρόεδρο της Ομοσπονδιακής Ένωσης Γερμανικών Συλλόγων Βιβλιοθηκών και

Πληροφόρησης

στην κ. *Εύα Σεμερτζάκη*, συντάκτρια, περιοδικό *Συnergασία*

Για πρώτη φορά το ετήσιο συνέδριο των οργανισμών EBLIDA-NAPLE πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα, στο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Αθήνας, Αιγάλεω Αττικής, στις 14 Μαΐου 2014. Το θέμα του 22^{ου} Συνεδρίου ήταν *Libraries in transition: Changes? Crisis? Chances!* (Βιβλιοθήκες σε μετάβαση: Αλλαγές; Κρίση; Ευκαιρίες!). Το Συνέδριο τέθηκε υπό την αιγίδα της EBLIDA, αλλά οργανώθηκε με επιτυχία από την Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων Πληροφόρησης (ΕΕΒΕΠ). Τα αρχικά της [EBLIDA](#) σημαίνουν European Bureau of Library, Information and Documentation Associations (Ευρωπαϊκό Γραφείο Ενώσεων Βιβλιοθηκών, Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης) and το [NAPLE](#) σημαίνει National Authorities on Public Libraries in Europe (Εθνικοί Φορείς για Δημόσιες Βιβλιοθήκες στην Ευρώπη).

Πριν την έναρξη του συνεδρίου έλαβαν χώρα πολλές κλειστές συναντήσεις των επιτροπών της EBLIDA στην Αθήνα. Κατά τη διάρκεια της σύσκεψης για τις κυβερνητικές βιβλιοθήκες ο κ. Γιώργος Γλωσσιώτης, πρόεδρος της ΕΕΒΕΠ και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της EBLIDA, με σύστησε στον κ. Klaus-Peter Böttger, τον πρόεδρο της EBLIDA, για να κανονίσουμε συνέντευξη για το περιοδικό *Συnergασία*. Η ιδέα της οργάνωσης συνέντευξης με τον κ. Klaus-Peter Böttger αποδίδεται στην κ. Gabriel Sander, τη νέα Διευθύντρια της Βιβλιοθήκης του Goethe Institute. Τελικά, η συνέντευξη έγινε γραπτώς.

ΕΣ. Κύριε Böttger, ως πρόεδρος της EBLIDA είσαστε το καταλληλότερο πρόσωπο για να σας ζητήσουμε πληροφορίες σχετικές με την EBLIDA, τους στόχους και την

αποστολή της, τις δραστηριότητες και τις συνέργειες με άλλες βιβλιοθήκες και οργανισμούς που ασχολούνται με βιβλιοθήκες.

K-P B. Η EBLIDA είναι ο οργανισμός ομπρέλα για τις ενώσεις βιβλιοθηκών στην Ευρώπη και η φωνή της επιρροής υπέρ των βιβλιοθηκών στην Ευρώπη, με ειδική αναφορά στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η βασική αρχή είναι να προωθήσει την μη παρακωλύμενη πρόσβαση στην πληροφόρηση για όλους μέσω των βιβλιοθηκών. Και αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν πολλά πεδία εργασίας: πνευματικά δικαιώματα και αδειοδότηση στην ψηφιακή εποχή, πολιτισμός και κοινωνία της πληροφορίας, εκπαίδευση και δια βίου μάθηση. Βέβαια, δεν είμαστε ο μόνος οργανισμός επιρροής υπέρ των βιβλιοθηκών, αλλά εργαζόμαστε μαζί και δικτυωνόμαστε με άλλους οργανισμούς, όπως η [IFLA](#) σε παγκόσμιο επίπεδο ή η [LIBER](#) με την πιο εκτενή άποψη για την έρευνα.

ΕΣ. Προφανώς, όντας πρόεδρος της EBLIDA εμπλέκεστε με την επιρροή υπέρ των βιβλιοθηκών στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων αρχών. Ποιά είναι η τρέχουσα αντίληψή σας για τις αρχές αυτές απέναντι στις βιβλιοθήκες; Ακούσαμε πρόσφατα ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση παρεμποδίζει τη συζήτηση για τους νόμους περί πνευματικών δικαιωμάτων, προκειμένου να βοηθήσει τις βιβλιοθήκες και τα αρχεία να εκπληρώνουν τους στόχους τους στο ψηφιακό περιβάλλον.

K-P B. Ήμουν πολύ θυμωμένος και απογοητευμένος, όταν άκουσα για τη συμπεριφορά της ΕΕ κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων με την WIPO. Υπήρχαν ορισμένες παλαιομοδίτικες εικόνες βιβλιοθηκών, οι οποίες προφανώς δεν έχουν να κάνουν τίποτα με το σημερινό κόσμο και τις σημερινές βιβλιοθήκες. Είναι παράλογο να λέγεται ότι οι βιβλιοθήκες πρέπει να δανείζουν μόνο βιβλία και έντυπο υλικό. Αυτό δεν έχει να κάνει τίποτα με τις προσδοκίες των πελατών των βιβλιοθηκών και περιορίζει την πρόσβαση στην πληροφόρηση.

ΕΣ. Έχει χυθεί πολύ μελάνι για τα ηλεκτρονικά βιβλία, τον ηλεκτρονικό δανεισμό και τα συναφή θέματα. Ποιά είναι η θέση της EBLIDA σχετικά με την άρνηση πολλών εκδοτών να δανείζουν ή να πωλούν ηλεκτρονικά βιβλία σε βιβλιοθήκες και ποιές ενέργειες λαμβάνονται σχετικά με το θέμα;

K-P B. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών έχει δημιουργηθεί καλή σχέση μεταξύ εκδοτών και βιβλιοθηκών. Και αυτή η σχέση διαταράσσεται σήμερα. Οι βιβλιοθήκες και η EBLIDA βέβαια απαιτεί ότι οι κανονισμοί για το έντυπο υλικό, δηλαδή η αγορά αντικειμένων και ο δανεισμός τους, η διαχείρισή τους εντός των περιορισμών των πνευματικών δικαιωμάτων ισχύουν επίσης για άυλα αντικείμενα. Επιθυμούμε να παρέχουμε στους χρήστες των βιβλιοθηκών μας τα τελευταία ηλεκτρονικά βιβλία, όπως συμβαίνει με τα έντυπα βιβλία. Επιθυμούμε να αγοράζουμε ηλεκτρονικά βιβλία σε δίκαιες τιμές και με λογικούς όρους. Για το λόγο αυτό θέλουμε ένα σαφή νόμο για τα πνευματικά δικαιώματα, ο οποίος να επιτρέπει στις βιβλιοθήκες να εκπληρώνουν τη διαρκή αποστολή τους στον 21^ο αιώνα να παρέχουν σε όλους τους Ευρωπαίους πολίτες πρόσβαση στην πληροφόρηση δωρεάν και χωρίς εμπόδια.

ΕΣ. *Ποιά είναι τα πλεονεκτήματα για μια βιβλιοθήκη ή μέλος του προσωπικού της να συμμετέχει σε διεθνείς ή εθνικούς οργανισμούς που σχετίζονται με βιβλιοθήκες, όπως είναι η EBLIDA ή η IFLA;*

K-P B. Οι περισσότεροι από τους εθνικούς νόμους – κάποιους τους ανεβάζουν στο 90% - προετοιμάζονται στις Βρυξέλες, τουλάχιστον το πλαίσιο των εθνικών νόμων διαμορφώνεται εκεί. Έτσι, αν κάτι πάει λάθος στο πρώτο βήμα, δεν μπορεί να βελτιωθεί κατά βάση στο δεύτερο βήμα της μεταφοράς πλέον στο εθνικό επίπεδο. Επομένως, πρέπει να αναληφθεί δράση κατά την έναρξη. Έτσι δεν είναι δυνατόν για όλες τις 65.000 βιβλιοθήκες στην Ευρώπη να το κάνουν. Για το λόγο αυτό οι βιβλιοθήκες χρειάζονται την EBLIDA ως τον οργανισμό επιρροής στις Βρυξέλες.

ΕΣ. *Ποιά είναι η εμπειρία σας από τη συμμετοχή σας σε επιτροπές, ενώσεις και άλλα δίκτυα που σχετίζονται με τις βιβλιοθήκες;*

K-P B. Είμαι πολύ ευγνώμων που μου επιτρέπεται να εργάζομαι σε διεθνή συμβούλια και επιτροπές. Αποτελεί θαυμάσια εμπειρία να υπάρχει συνεργασία, να συγκρίνονται σημειώσεις με άλλους, να υπάρχει αλληλοκατανόηση, να ανταλλάσσονται εμπειρίες, να αναπτύσσονται και να δημιουργούνται ιδέες. Πρόκειται για θαυμάσια συνεργασία, αν και δεν λειτουργεί πάντοτε τόσο γρήγορα

όσο έχει συνηθίσει κάποιος από την πατρίδα του και στη δική του γλώσσα, αλλά ενδυναμώνει το κοινό έδαφος.

ΕΣ. Οι βιβλιοθήκες βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο. Πολλές από αυτές αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο να κλείσουν, άλλες να έχουν περικοπές προϋπολογισμών και μείωση προσωπικού. Όμως, οι βιβλιοθήκες πρέπει να σταματήσουν να θρηνούν για όσα έχασαν από το παρελθόν και αντιθέτως να αντικρύσουν το παρόν και να διαμορφώσουν το μέλλον. Ποιός είναι ή θα έπρεπε να βρίσκεται στο επίκεντρο των βιβλιοθηκών μέσα σε ένα κόσμο που αλλάζει συνεχώς;

K-P B. Νομίζω ότι οι βιβλιοθήκες πρέπει να δώσουν έμφαση στο ρόλο της δημοκρατικής πρόσβασης στην πληροφόρηση, από τη διασκέδαση στην έρευνα, από την εκπαίδευση στη δια βίου μάθηση. Φανταστείτε έναν κόσμο βιβλιοθηκών! Βρίσκονται όλες οι πληροφορίες στον παγκόσμιο ιστό; Είναι αληθινές, είναι ελεύθερες; Βρίσκεις τις σχετικές πληροφορίες εκεί που τις ψάχνεις; Και ας μην ξεχνούμε τη βιβλιοθήκη ως κτίριο, ως τόπο, ως χώρο συνάντησης, ένα χώρο μάθησης, πολιτιστικής κληρονομιάς, ένα χώρο με κείμενα, αναδίφηση δεδομένων και έρευνας. Υποθέτω ότι είναι υπερεκτιμημένο ότι μια μηχανή αναζήτησης θα μπορούσε να αντικαταστήσει το μεγάλο κόσμο των βιβλιοθηκών.

ΕΣ. «Αυτοί που επιθυμούν να παραμείνουν, οφείλουν να αλλάξουν» ήταν μια σοφή φράση που κατέγραψα από την ομιλία σας κατά τη διάρκεια του συνεδρίου της EBLIDA στην Αθήνα. Θα μπορούσατε να σχολιάσετε περαιτέρω αυτή την έξυπνη φράση;

K-P B. Οι βιβλιοθήκες πρέπει να αλλάζουν, βρίσκονται σε μόνιμη μετάβαση και, όπως είπε η HRH Laurentien κατά την εναρκτήρια ομιλία της, αυτό δεν έχει τέλος. Αυτό βρίσκει επίσης εφαρμογή στις βιβλιοθήκες. Αν δεν εξελίσσεσαι περαιτέρω, δεν μπορείς να επιβιώσεις. Όταν θυμάμαι τί έμαθα στο πανεπιστήμιο, με τη γνώση αυτή δεν θα μπορούσα να βρώ μια δουλειά σήμερα. Αν ένα ίδρυμα επιθυμεί να επιβιώνει και να παίζει το ρόλο του στην κοινωνία της εκπαίδευσης και του πολιτισμού, πρέπει συνεχώς να επανεφευρίσκει τον εαυτό του. Χωρίς αλλαγές δεν υπάρχουν ευκαιρίες για το μέλλον.

ΕΣ. *Οι βιβλιοθήκες έχουν ένα σοβαρό και ισχυρό αντίπαλο, δηλαδή τη Google. Οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται ότι βρίσκουν καθετί που αναζητούν στο διαδίκτυο. Όμως, μπορείς να βρεις χίλιες απαντήσεις στο διαδίκτυο, αλλά θα βρεις τη σωστή απάντηση μόνο στη βιβλιοθήκη. Πώς μπορούν οι βιβλιοθήκες να επιβιώσουν από τον άνισο ανταγωνισμό, όπως επίσης πώς μπορούν να αλλάξουν τη νοοτροπία των ανθρώπων και να τους πείσουν να χρησιμοποιούν τις βιβλιοθήκες;*

K-P B. Νομίζω ότι δεν μπορούμε να κερδίσουμε τον ανταγωνισμό αυτό, αν και είμαι πεπεισμένος ότι ένας βιβλιοθηκονόμος είναι η καλύτερη μηχανή αναζήτησης. Και εδώ βρίσκεται η ευκαιρία μας. Επειδή μπορούμε να συνδέουμε τις πληροφορίες που διατίθενται στο διαδίκτυο με τις πληροφορίες στις βιβλιοθήκες. Και οι βιβλιοθηκονόμοι μπορούν να αποτιμούν πώς τίθενται οι προτεραιότητες των αποτελεσμάτων της έρευνας. Αυτό το καλύτερο αποτέλεσμα οι πελάτες μας βεβαίως θα εκτιμήσουν σε ανώτατο βαθμό σε σύγκριση με ένα σωρό αποτελεσμάτων και πληροφοριών που δεν μπορούν να διαχειριστούν.

ΕΣ. *Ο πλούτος πληροφοριών κατακλύζει και διεισδύει στις ζωές μας και ο τρομερός όγκος δεδομένων που δημιουργούνται στο διαδίκτυο καθημερινά είναι πιθανόν να απειλήσουν την ιδιωτικότητα του ατόμου. Πόσο ασφαλής είναι ένας χρήστης σήμερα από την καθημερινή έκθεση στα κοινωνικά δίκτυα και πώς μπορούν να αντιδράσουν οι βιβλιοθήκες σε μια τέτοια απειλή;*

K-P B. Νομίζω ότι το πλεονέκτημα μιας βιβλιοθήκης είναι η αξιοπιστία του δημοσίου ιδρύματος. Οι βιβλιοθήκες γνωρίζουν το γεγονός ότι τα δεδομένα για τους αναγνώστες και τους δανεισμούς θα ενδιέφεραν εταιρείες, ειδικότερα σήμερα στον τομέα των ηλεκτρονικών βιβλίων. Όμως οι πελάτες μας μπορούν να έχουν εμπιστοσύνη στην πολιτική προστασίας δεδομένων των βιβλιοθηκών.

ΕΣ. *Εκτός από Πρόεδρος της EBLIDA είσαστε ο Διευθυντής της Δημόσιας Βιβλιοθήκης του Essen. Πόσο εύκολο ή δύσκολο είναι να συνδυάζετε την εργασία με τα καθήκοντα και τις ευθύνες που συνεπάγεται η θέση του Προέδρου; Λαμβάνετε υποστήριξη από το γονεϊκό ίδρυμα, που είναι ο Δήμος του Essen και τί θα προτείνατε σε ανθρώπους που επιθυμούν να εμπλέκονται σε όμοιους οργανισμούς;*

K-P B. Πρέπει να ομολογήσω ότι δεν είναι εύκολο να συνδυαστούν οι δύο αυτές εργασίες, αν και η εργασία με την EBLIDA αποτελεί τιμητική θέση. Όμως έχω μια υπέροχη ομάδα αποτελούμενη από τον διευθυντή, τον βοηθό και τον υπεύθυνο επικοινωνίας στη Χάγη. Το γεγονός αυτό διευκολύνει περισσότερο τα πράγματα. Για να πείσω κάποιον που ενδιαφέρεται να αναλάβει τέτοια θέση, θα του ανέφερα τα ακόλουθα πλεονεκτήματα: οικοδομεί και αποτελεί μέρος ενός θαυμάσιου διεθνούς δικτύου συνεργατών και συχνά κάνει φίλους. Βρίσκεται αντιμέτωπος με την τελευταία πληροφόρηση και είναι πάντοτε σωστά πληροφορημένος και μπορεί να επηρεάσει προς όφελος των βιβλιοθηκών. Και εκτός από την εργασία, το διασκεδάζει. Από το δήμο μου και από τους συνεργάτες μου λαμβάνω συναισθηματική υποστήριξη.

ΕΣ. *Ως διευθυντής της Δημόσιας Βιβλιοθήκης του Essen θα θέλατε να περιγράψετε τη θέση των δημοσίων βιβλιοθηκών στη Γερμανία;*

K-P B. Η θέση των δημοσίων βιβλιοθηκών στη Γερμανία είναι πολυεπίπεδη. Υπάρχουν ορισμένες περιοχές όπου οι μεγάλες πόλεις ανθούν, ορισμένες περιοχές συνδέονται ολοένα και με περισσότερα οικονομικά προβλήματα, περικοπές προϋπολογισμών και κλείσιμο παραρτημάτων. Και έχουμε αποτύχει στην προσπάθεια να εισάγουμε ένα διάταγμα ώστε η ύπαρξη των βιβλιοθηκών να κατοχυρώνεται νομικά. Αλλά, είχαμε πολλά εθνικά επιτυχή προγράμματα, όπως για παράδειγμα η Γερμανική εκδοχή του bookstart, της προώθησης φιλιανγνωσίας και δεξιοτήτων ανάγνωσης. Έχουν κτιστεί νέα ελκυστικά κτίρια, για παράδειγμα στη Stuttgart, Bielefeld και Mülheim και υπάρχουν σχέδια για τη Dresden, Duisburg, απλώς να αναφέρω ορισμένα παραδείγματα. Και πολλές βιβλιοθήκες είχαν την ευκαιρία να βελτιώσουν την εσωτερική αρχιτεκτονική τους δίνοντας έμφαση στη βιβλιοθήκη ως χώρο μάθησης και εκπαίδευσης.

ΕΣ. *Οι βιβλιοθήκες στην Ελλάδα έρχονται αντιμέτωπες με τις συνέπειες της κοινωνικο-οικονομικής ύφεσης. Πρέπει να επαναπροσδιορίσουν τις υπηρεσίες και τους πόρους, ανθρώπινους και οικονομικούς. Τί θα συμβουλευάτε τους Έλληνες βιβλιοθηκονόμους να κάνουν κατά τη μεταβατική περίοδο;*

K-P B. Οι βιβλιοθήκες πρέπει να αποδείξουν και να καταστήσουν σαφές πόσο σημαντικές είναι για το δημοκρατικό μέλλον της κοινωνίας, πόσο πολύτιμες είναι για την εκπαίδευση της κοινωνίας, πόσο αναπαλλοτρίωτο δικαίωμα έχουν για περαιτέρω ανάπτυξη. Επειδή ο μεγαλύτερος κίνδυνος μιας κοινωνίας είναι η αμάθεια, οι βιβλιοθήκες πρέπει να διασφαλίσουν την ελεύθερη πρόσβαση στην πληροφόρηση.

ΕΣ. *Τελειώνοντας, πώς προβλέπετε το μέλλον των βιβλιοθηκών;*

K-P B. Δεν μπορώ να προβλέψω το μέλλον. Όπως είπε ο Einstein: οι προγνώσεις είναι πολύ δύσκολες, ιδιαίτερα όσες αφορούν το μέλλον. Αλλά είμαι πεπεισμένος ότι σε 20 ή 30 χρόνια θα υπάρχουν βιβλιοθήκες, ίσως θα φαίνονται λίγο πιο διαφορετικές από σήμερα, με διαφορετικές αντιλήψεις από σήμερα, αλλά θα ικανοποιούν την ανάγκη των πολιτών για πληροφόρηση.

ΕΣ. *Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για τον χρόνο που αφιερώσατε να απαντήσετε στις ερωτήσεις μου. Οι σκέψεις, εμπειρίες και συμβουλές σας θα είναι σπουδαίες για τους αναγνώστες της Συνεργασίας, του ηλεκτρονικού περιοδικού της Οργανωτικής Επιτροπής Ενίσχυσης Βιβλιοθηκών.*